

ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων στη διοικητική διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας

Δεκέμβριος 2021 – Μάρτιος 2022

Ημερομηνία Δημοσίευσης: 04/2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. «Η Ιθαγένεια στην πράξη»	2
II. Μεθοδολογία παρακολούθησης και καταγραφής	4
III. Καταγραφή ζητημάτων Δεκέμβριος 2021 – Μάρτιος 2022	6
1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ	6
1.1 Γραπτές εξετάσεις απόκτησης Πιστοποιητικού Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση (ΠΕΓΠ)	7
1.2 Συνολική αξιολόγηση και προφορική συνέντευξη	9
1.3 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών	11
1.4 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων	11
1.5 Λοιπά ζητήματα	12
2. Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά	12
2.1 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών	12
2.2 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτήσεων	13
2.3 Λοιπά ζητήματα	13
IV. Συμπεράσματα	14
V. Πηγές	16
VI. Παραρτήματα	17
Παράρτημα 1: Στατιστικά Στοιχεία Για Εξετάσεις Πολιτογράφησης.....	17
Παράρτημα 2: Λίστα τεκμηρίων οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.....	17
Παράρτημα 3: Πίνακες επαρκούς εισοδήματος ανά έτος και οικογενειακή κατάσταση.....	18
Παράρτημα 4: : Εκκρεμότητες Υπηρεσιών Στην Πολιτογράφηση	19
Παράρτημα 5: Εκκρεμότητες Υπηρεσιών Στην Ιθαγένεια δεύτερης γενιάς (αρ. 1α και 1β).....	20
Παράρτημα 6: Οργανόγραμμα Υπηρεσιών Ιθαγένειας	21

Το έργο «**Η Ιθαγένεια στην πράξη**» υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος **Active citizens fund**, με φορέα υλοποίησης το Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity και εταίρο την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους € 13,5 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως EEA Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow. Διαβάστε περισσότερα εδώ: www.activecitizensfund.gr

Το **Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity** (Generation 2.0 RED) προέκυψε αρχικά το 2006 από τη δράση νέων μεταναστευτικής καταγωγής, που ξεκίνησε ως άτυπη ομάδα αποκαλούμενη «Δεύτερη Γενιά», με αποστολή την εξασφάλιση του δικαιώματος στην ιθαγένεια για την αόρατη γενιά των παιδιών που γεννήθηκαν ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα από γονείς μετανάστες. Το Generation 2.0 RED ιδρύθηκε καταστατικά το 2013 από τη συνένωση της ομάδας με το ανεξάρτητο ερευνητικό κέντρο «Ινστιτούτο για τα Δικαιώματα, την Ισότητα και την Ετερότητα (i-RED)», με στόχο την οργανική σύνδεση της έρευνας με την εμπειρία του πεδίου.

Σήμερα το Generation 2.0 RED είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που αποτελείται από μια διεπιστημονική ομάδα ανθρώπων διαφορετικής καταγωγής μεταξύ τους, οι οποίοι μοιράζονται το κοινό όραμα ότι όλοι μας, ατομικά και συλλογικά, έχουμε το δικαίωμα να συμμετέχουμε ισότιμα και ενεργά σε μια κοινωνία που σέβεται τη διαφορετικότητα. Η αποστολή του Generation 2.0 RED υλοποιείται βάσει μιας ολιστικής προσέγγισης, αφού παρεμβαίνει στο ατομικό, κοινωνικό και θεσμικό επίπεδο με στόχο την ενδυνάμωση ατόμων και κοινοτήτων για την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας και της διαφορετικότητας καθώς και την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων.

Επομένως ο οργανισμός παρακολουθεί ενεργά τα ζητήματα ιθαγένειας ήδη από το 2006: την ψήφιση του Ν.3838/2010, την κοινωνική αδικία που προκλήθηκε από την [Απόφαση 460/2013 του Συμβουλίου της Επικρατείας](#) που έκρινε αντισυνταγματικές δύο από τις καινοτομίες που έφερε ο νόμος αυτός,¹ έπειτα την ψήφιση του Ν.4332/2015, που έδωσε τελικά [το δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας στα παιδιά των μεταναστών](#) που γεννήθηκαν και/ή μεγάλωσαν στην Ελλάδα, μέχρι τον Ν.4604/2019 και πρόσφατα τον Ν.4735/2020, που έφεραν σημαντικές αλλαγές στο σύστημα της πολιτογράφησης. Από το 2015 που κατοχυρώνεται νομικά η ιθαγένεια δεύτερης γενιάς, το Generation 2.0 RED παρακολουθεί αδιαλείπτως την εφαρμογή της νομοθεσίας για την κτήση ιθαγένειας και τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, τον Ιούλιο του 2020 δημοσίευσε την [Έκθεση για τις Διευθύνσεις Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών](#).

---

¹ Πρώτη καινοτομία ήταν η καθιέρωση ειδικών διαδικασιών κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας για τα παιδιά των μεταναστών (Δεύτερη Γενιά) είτε από τη γέννησή τους, εάν οι γονείς τους διέμεναν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα επί τουλάχιστον 5 συνεχόμενα έτη, είτε κατόπιν επιτυχούς ολοκλήρωσης της παρακολούθησης 6 τουλάχιστον τάξεων της ελληνικής εκπαίδευσης. Η δεύτερη καινοτομία ήταν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης για ορισμένες κατηγορίες νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και για τους ομογενείς.

Η **Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου** (ΕΛΕΔΑ) συνιστά σωματείο με πολυετή δράση στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΛΕΔΑ είναι η παλαιότερη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών στην Ελλάδα και δραστηριοποιείται από το 1953. Από το 2008 έως το 2009 επεξεργάστηκε με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ένα [σχέδιο νομοθετικής πρωτοβουλίας για έναν νέο Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας](#). Το σχέδιο αυτό αποτέλεσε το θεμέλιο της μεταρρύθμισης του 2010. Στη συνέχεια, το 2012 πραγματοποίησε τη διαδικτυακή καμπάνια με τίτλο «[Τα παιδιά των μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα έχουν δικαίωμα στην ελληνική ιθαγένεια](#)» και τοποθετήθηκε [ως διάδικος ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας](#) στην υπόθεση που αφορούσε τη συνταγματικότητα των μεταρρυθμίσεων του 2010. Έκτοτε παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στο πεδίο της ιδιότητας του πολίτη συμβάλλοντας με τη νομική της ειδημοσύνη με όποιον τρόπο κρίνει πρόσφορο για την εδραίωση του κράτους δικαίου σε αυτό το πεδίο. Στο πλαίσιο αυτό, μετά τις πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις, η ΕΛΕΔΑ δημοσίευσε την ανακοίνωση [«Ιθαγένεια σε αποκλεισμό»](#).

Το έργο «Η Ιθαγένεια στην πράξη» απαντά για πρώτη φορά στην ανάγκη αποτίμησης της διοικητικής διαδικασίας απόδοσης της ιθαγένειας στην Ελλάδα, για να συνεισφέρει στην ίση πρόσβαση στο δικαίωμα αυτό. Σκοπός είναι η βελτίωση των πρακτικών της δημόσιας διοίκησης μέσα από προτάσεις για άρση των εμποδίων που έχουν εντοπιστεί. Συνεπώς απευθύνεται πρωτίστως στην ελληνική δημόσια διοίκηση, αλλά λαμβάνεται υπόψη και το όφελος των δικαιούχων. Παράλληλα επιδιώκεται η ενημέρωση του κοινού σχετικά με το σημαντικό θέμα της ουσιαστικής πρόσβασης στην ιδιότητα του πολίτη. Το έργο ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2021 και θα ολοκληρωθεί τον Μάρτιο του 2023.

Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν αποτελούν προσωπικές απόψεις του συντάκτη/της συντάκτριας και δεν απηχούν απαραίτητα τις απόψεις του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του ΕΟΧ ή του Διαχειριστή Επιχορήγησης του Προγράμματος Active citizens fund στην Ελλάδα (Ίδρυμα Μποδοσάκη σε συνεργασία με το SolidarityNow)

Το Generation 2.0 RED έχει αναλάβει να παρακολουθεί τον τρόπο που η δημόσια διοίκηση εφαρμόζει τη νομοθεσία για την ιθαγένεια. Επιπλέον, ανέπτυξε τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση δύο συγκεκριμένων διαδικασιών που προβλέπει η εθνική νομοθεσία, την πολιτογράφηση και την απόκτηση ιθαγένειας λόγω γέννησης/φοίτησης στη χώρα (γνωστή ως Ιθαγένεια Δεύτερης Γενιάς). Αυτή η μεθοδολογία αποτελεί το κύριο εργαλείο για τη συγκέντρωση, καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων που περιορίζουν την πρόσβαση και την κτήση ιθαγένειας. Η καταγραφή αυτή είναι μια από τις κεντρικές δράσεις που διέπει το έργο «Η ιθαγένεια στην πράξη».

Καταρχάς, η παρακολούθηση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης λαμβάνει υπόψη συγκεκριμένα πεδία των δύο αυτών διαδικασιών απόδοσης ιθαγένειας, όπως ορίζονται από τον νόμο:² από την υποβολή της αίτησης στην αρμόδια υπηρεσία ιθαγένειας μέχρι και την παραλαβή του Δελτίου Ταυτότητας από την αστυνομία, στην περίπτωση θετικής έκδοσης απόφασης για την απόκτηση της ιθαγένειας.

Πιο συγκεκριμένα, τα πεδία ανά διαδικασία είναι τα εξής:

❖ Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση

1. Γραπτή δοκιμασία.
2. Πληρότητα του φακέλου.
3. Προφορική συνέντευξη και συνολική αξιολόγηση.
4. Αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης.
5. Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών.
6. Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων.

❖ Διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με τη Γέννηση/Φοίτηση (Ιθαγένεια δεύτερης γενιάς)

1. Βεβαίωση επιτυχούς παρακολούθησης ορισμένων τάξεων ελληνικού σχολείου (αφορά την κατηγορία φοίτησης).
2. Δήλωση και αίτηση κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας.
3. Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών.
4. Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων.

Εφόσον ορίστηκαν τα πεδία παρακολούθησης ανά διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας, στη συνέχεια έγινε αντιστοιχία με την ιεραρχία της δημόσιας διοίκησης που έχει αναλάβει την εφαρμογή των θεσμοθετημένων διαδικασιών, με βάση το [οργανόγραμμα](#) του Υπουργείου Εσωτερικών, ξεκινώντας από τη Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας [ΓΓΙ] έως και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας.

Οι πηγές πληροφόρησης είναι το ίδιο το νομικό πλαίσιο, η συνεχής επίσημη επικοινωνία και οι τακτές συναντήσεις του Generation 2.0 RED με τη ΓΓΙ, την Κεντρική Διοίκηση Ιθαγένειας και τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας,³ η παρακολούθηση των επίσημων ιστοσελίδων του Υπουργείου Εσωτερικών, της Βουλής, της Δημόσιας Διαβούλευσης, της Διαύγειας, του Εθνικού Τυπογραφείου, καθώς και η ενημέρωση που λαμβάνει ο οργανισμός από τους ίδιους τους εξυπηρετούμενους του που έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία απόκτησης ιθαγένειας. Η καταγραφή και ανάδειξη των δυσλειτουργιών του συστήματος απόδοσης της ιθαγένειας προκύπτει μέσα από αυτή

---

² Βάσει των διατάξεων του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (Ν.3284/2004, όπως ισχύει). Ειδικότερα, όσον αφορά το νέο σύστημα πολιτογράφησης λήφθηκαν υπόψη οι τροποποιήσεις του Ν.4735/2020 ενώ για τη διαδικασία κτήσης ιθαγένειας λόγω γέννησης και/ή φοίτησης ο Ν.4332/2015.

³ Βάσει μεθοδολογικού πλάνου και ανοιχτού ερωτηματολογίου που συντάξαε το Generation 2.0 RED.

τη μεθοδική διαδικασία μελέτης και συγκριτικής προσέγγισης των νομοθετικών προβλέψεων και των πρακτικών της δημόσιας διοίκησης.

Η παρούσα αναφορά είναι το αποτέλεσμα της συστηματικής παρακολούθησης της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης **από τον Δεκέμβριο του 2021 έως και τον Μάρτιο του 2022** και παρουσιάζει τα κύρια ζητήματα και προσκόμματα στη διοικητική διαδικασία, τα οποία αναδείχθηκαν τη συγκεκριμένη περίοδο και περιορίζουν την πρόσβαση στην ιθαγένεια.

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Η πολιτογράφηση αλλογενών αλλοδαπών είναι η κατεξοχήν διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας από ενήλικες αλλοδαπούς, πολίτες τρίτων χωρών και Ευρωπαίους πολίτες. Για να μπορεί κάποιος άτομο να πολιτογραφηθεί Έλληνας/νίδα πρέπει να πληροί ορισμένες τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις. Χρειάζεται να έχει συμπληρώσει 7 συναπτά έτη προηγούμενης νόμιμης διαμονής και να είναι κάτοχος άδειας διαμονής μακράς διάρκειας ή πρόσφυγας κατά την κατάθεση της αίτησης. Οι πολίτες της ΕΕ και οι γονείς παιδιών με ελληνική ιθαγένεια μπορούν να καταθέσουν έπειτα από 3 χρόνια νόμιμης διαμονής, ενώ όσοι έχουν λοιπούς τύπους αδειών διαμονής μπορούν να καταθέσουν μετά από 12 χρόνια νόμιμης διαμονής. Τέλος, χρειάζεται να πληρούν ουσιαστικές προϋποθέσεις, όπως είναι η οικονομική και κοινωνική ένταξη στη χώρα.

Με τον Ν.4735/2020 επήλθαν σημαντικές αλλαγές στο σύστημα της πολιτογράφησης. Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του σχεδίου νόμου, πρωταρχικοί στόχοι ήταν η επιτάχυνση, η διαφάνεια και η αξιοκρατία της διαδικασίας. Μία από τις βασικότερες αλλαγές που έφερε ο Ν.4735 είναι ότι αντικατέστησε την προφορική συνέντευξη ενώπιον Επιτροπής Πολιτογράφησης με γραπτές δοκιμασίες τύπου Πανελλαδικών εξετάσεων από την 01/04/2021. Ωστόσο, το στάδιο της προφορικής συνέντευξης αρχικά δεν καταργήθηκε. Μετά τις εξετάσεις προβλεπόταν μια σύντομη προφορική συνέντευξη ενώπιον τριμελούς Επιτροπής Πολιτογράφησης, η οποία αποτελείται από υπαλλήλους του Υπουργείου Εσωτερικών και εξετάζει τον βαθμό ένταξης του/της αιτούντα/σας και τη δυνατότητα συμμετοχής τους στην πολιτική ζωή της χώρας. Στη συνέχεια, με τον Ν. 4873/2021 αυτό το στάδιο της διαδικασίας καταργήθηκε. Η εξέταση των τεκμηρίων της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης διενεργείται πλέον μέσω των σχετικών δικαιολογητικών εγγράφων που προσκομίζονται, ενώ απαλείφθηκε η ουσιαστική προϋπόθεση περί της δυνατότητας συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας. Κλήση σε συνέντευξη γίνεται πλέον μόνο σε περίπτωση αμφιβολιών ως προς τη συνδρομή ή μη της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.

Μια ακόμη βασική αλλαγή είναι ότι με το νέο σύστημα θεσπίστηκαν αυστηρότερα οικονομικά κριτήρια, όπως η σταθερή εργασία. Αυτά συγκεκριμενοποιήθηκαν μέσω Υπουργικών Αποφάσεων και εγκυκλίων, όπου για πρώτη φορά ορίστηκε η προϋπόθεση απόδειξης ελάχιστου επαρκούς εισοδήματος για τα προηγούμενα έτη νόμιμης διαμονής.

Κατά την παρούσα περίοδο αναφοράς, έλαβαν χώρα οι εξής αλλαγές στη νομοθεσία και σε διοικητικές πράξεις. Στις 16 Δεκεμβρίου δημοσιεύτηκε ο [Ν. 4873/2021](#), που με τα άρθρα 36 έως και 39 επέφερε τροποποιήσεις στη διαδικασία πολιτογράφησης. Ακολούθησε η έκδοση της [υπ' αρ. 738/7-1-2022 Απόφασης του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας](#) σχετικά με την τροποποίηση της υπ' αρ. 64871/7-9-2021 απόφασης «Καθορισμός του τρόπου διεξαγωγής της προφορικής συνέντευξης της παρ. 6 του άρθρου 7 του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας» καθώς και της [υπ' αρ. 81/4-2-2022 εγκυκλίου](#) με θέμα την «Τροποποίηση διατάξεων για την πολιτογράφηση αλλογενών αλλοδαπών βάσει του Ν. 4873/2021». Επίσης, στις 24 Μαρτίου δημοσιεύτηκε ο [Ν. 4915/2022](#), που με τα άρθρα 34 έως και 36 εισήγαγε μεταβολές ως προς την αναστολή και την απόρριψη αιτήσεων όταν υπάρχουν ποινικές υποθέσεις. Τέλος, εκδόθηκε η [υπ' αρ. 207/28-3-2022 εγκύκλιος](#) για την παροχή οδηγιών σχετικά με την ισχύ των αδειών διαμονής κατά τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με κάθε νομική βάση κτήσης.

1.1 Γραπτές εξετάσεις απόκτησης Πιστοποιητικού Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση (ΠΕΓΠ)

Η διαδικασία των γραπτών εξετάσεων για την απόκτηση του ΠΕΓΠ αποτελεί πλέον απαραίτητη προϋπόθεση για την κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας από αλλογενείς αλλοδαπούς. Η προσκόμιση του εγγράφου ΠΕΓΠ είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάθεση μίας νέας αίτησης πολιτογράφησης, αλλά και για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων που εκκρεμούν επειδή οι αιτούντες/σες δεν πέρασαν από προφορική συνέντευξη έως τις 31/03/2021.

Οι γραπτές εξετάσεις ακολουθούν το πρότυπο των Πανελλαδικών Εξετάσεων και θα διεξάγονται δύο φορές τον χρόνο, κάθε Μάιο και Νοέμβριο. Οι συμμετέχοντες/ουσες εξετάζονται στην Ελληνική Γλώσσα και σε 4 θεματικές ενότητες: Γεωγραφία, Ιστορία, Πολιτισμός και Πολιτικοί θεσμοί. Τα θέματα των εξετάσεων έχουν επεξεργαστεί και επιλεγεί από ειδική επιστημονική επιτροπή, η οποία θα τα αντλεί κάθε εξεταστική περίοδο μέσα από την προκαθορισμένη ύλη (500 ερωτήσεις) που περιλαμβάνεται στην [Τράπεζα Θεμάτων](#).

Σε ερωτήσεις από την Τράπεζα Θεμάτων εξετάζονται προφορικά τα υποψήφια άτομα άνω των 62 ετών, όσα έχουν πιστοποιημένη μαθησιακή δυσκολία και τα άτομα με σωματική αναπηρία 67% και άνω. Από την υποχρέωση λήψης του ΠΕΓΠ απαλλάσσονται όσα έχουν φοιτήσει σε ελληνικό σχολείο, είτε σε 9 τάξεις της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είτε σε 6 τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και όσα κατέχουν πτυχίο, μεταπτυχιακό ή διδακτορικό από την ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΣΕΛΕΤΕ, ΑΣΠΑΙΤΕ). Η [εγκύκλιος υπ' αριθμόν 715](#) της ΓΓΙ διευκρινίζει ότι τα άτομα που έχουν υποβάλει αίτηση πολιτογράφησης πριν τις 17/04/2021 απαλλάσσονται από την υποχρέωση απόκτησης του ΠΕΓΠ εφόσον:

α) έχουν φοιτήσει επιτυχώς σε γυμνάσιο ή λύκειο της χώρας, είναι δηλαδή κάτοχοι απολυτηρίου τίτλου είτε γυμνασίου είτε λυκείου, και

β) έχουν αποκτήσει πτυχίο ή μεταπτυχιακό τίτλο ειδίκευσης ή έχουν εκπονήσει διδακτορική διατριβή στην ελληνική γλώσσα σε ελληνικό ΑΕΙ (ή ΤΕΙ, ΣΕΛΕΤΕ, ΑΣΠΑΙΤΕ).

Οι εξεταζόμενοι/ες λαμβάνουν το ΠΕΓΠ εάν συγκεντρώσουν το 70% της μέγιστης συνολικής δυνατής βαθμολογίας, τόσο κατά την εξέταση της Γλώσσας όσο και κατά την εξέταση των υπόλοιπων θεματικών ενότητων. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να πετύχουν ποσοστό 66,66% (40/60 ερωτήσεις) στις ενότητες της Γλώσσας και το 50% (20/40 ερωτήσεις) στις άλλες θεματικές ενότητες.

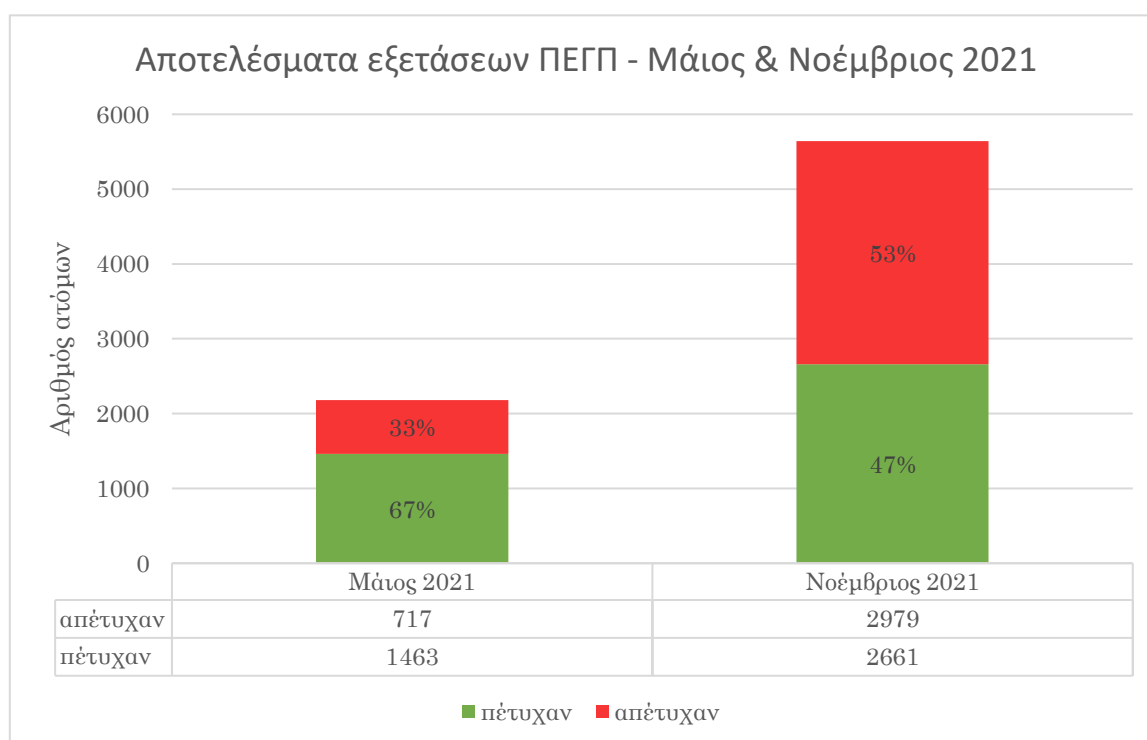
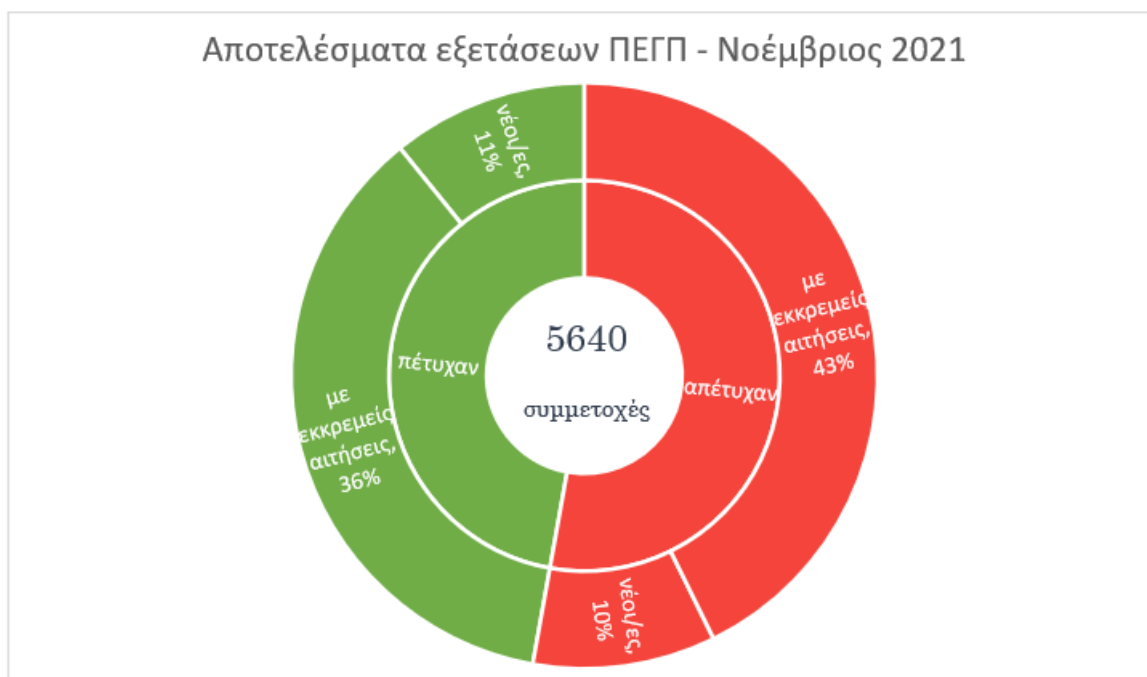
Οι γραπτές εξετάσεις βάσει του νέου συστήματος έχουν πραγματοποιηθεί ήδη δύο φορές, τον Μάιο και τον Νοέμβριο του 2021.⁴ Τα αποτελέσματα των δεύτερων εξετάσεων, της 7ης Νοεμβρίου, κοινοποιήθηκαν στους συμμετέχοντες στις 10 Δεκεμβρίου 2021. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Γενικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας,⁵ ο συνολικός αριθμός αιτήσεων για συμμετοχή στις δεύτερες εξετάσεις ανήλθε σε 6.418. Από αυτές, οι 5.070 αφορούν άτομα τα οποία είχαν ήδη καταθέσει αίτηση πολιτογράφησης έως τις 31/03/2021, και οι 1.348 αφορούν άτομα που επιθυμούσαν να καταθέσουν αίτηση μελλοντικά. Από τις συνολικές αιτήσεις, τα άτομα που τελικά έδωσαν εξετάσεις ανήλθαν σε 5.640, από τα οποία 4.460 έχουν εκκρεμείς φακέλους και 1.180 έχουν αιτηθεί με τη νέα διαδικασία. Από αυτά πέρασαν τις εξετάσεις 2.661 άτομα συνολικά, 2.050 και 611 αντίστοιχα από παλιά και νέα. **Το ποσοστό επιτυχίας στις δεύτερες εξετάσεις υπολογίζεται σε 47,18%, δηλαδή το ΠΕΓΠ το έλαβαν λιγότερες από τις μισές συμμετοχές. Συγκριτικά με τις πρώτες εξετάσεις, των οποίων το ποσοστό επιτυχίας υπολογίζεται σε 67,11% παρατηρείται σημαντική μείωση της τάξεως**

⁴ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δύο πρώτες εξεταστικές περιόδους, βλ. [αναφορά Απριλίου – Ιουλίου 2021](#) και [αναφορά Αυγούστου – Νοεμβρίου 2021](#) αντίστοιχα.

⁵ Τα στοιχεία αυτά μπορείτε να τα δείτε αναλυτικά στο Παράρτημα 1. Κοινοποιήθηκαν γραπτώς μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 22/02/2022 έπειτα από αίτημα του Generation 2.0 RED.

του 20%. Βέβαια, σε απόλυτους αριθμούς οι επιτυχόντες/ούσες στη δεύτερη εξεταστική ήταν 1.198 περισσότεροι/ες σε σχέση με την πρώτη, λόγω αυξημένης συμμετοχής.⁶

Σε αυτό το σημείο οφείλουμε να παρατηρήσουμε μια ασυνέπεια στους υπολογισμούς. Βάσει των δημοσιεύσεων του Υπουργείου Εσωτερικών, το ποσοστό επιτυχίας των εξετάσεων του Μαΐου 2021 ήταν 72,6% – δεδομένο που κι εμείς αναπαραγάγαμε στις προηγούμενες αναφορές μας. Σύμφωνα με την κοινοποίηση της Γενικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας (παράρτημα 1 στο παρόν) το ποσοστό

⁶ Δεδομένου ότι την πρώτη φορά οι επιτυχόντες ήταν 1.463 και τη δεύτερη 2.661.

ανέρχεται στο 73,4%. Σύμφωνα με τους δικούς μας υπολογισμούς, θα έπρεπε να μιλάμε για 67,11% (2.180 συμμετοχές εκ των οποίων 1.463 επιτυχείς). Άρα, τα ποσοστά επιτυχίας του 70% και άνω έχουν υπολογιστεί εκ παραδρομής και είναι λανθασμένα.

Το περιεχόμενο της Τράπεζας Θεμάτων παραμένει अपαράλλαχτο από τότε που δημιουργήθηκε, τον Φεβρουάριο του 2021. Κατά την παρούσα περίοδο, αντικαταστάθηκαν μόνο οι ερωτήσεις που αποτέλεσαν τα θέματα των εξετάσεων του Νοεμβρίου 2021. Σε ημερίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σχετικά με το νέο σύστημα πολιτογράφησης,⁷ το Generation 2.0 RED απηύθυνε διαδικτυακά ερώτηση προς τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής σχετικά με τη μεθοδολογία για τον καθορισμό του περιεχομένου της Τράπεζας. Ειδικότερα ερωτήθηκε εάν ακολούθησαν κάποια πρότυπα από άλλες εξεταστικές διαδικασίες, εάν ήρθαν σε επαφή με μέλη των πρώην Επιτροπών Πολιτογράφησης και άλλους φορείς, όπως μεταναστευτικές κοινότητες, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, για να συλλέξουν πληροφορίες για τις παραμέτρους ένταξης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προς εξέταση κοινωνικής ομάδας. Η απάντηση του Προέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής περιορίστηκε στο ότι κατά την προετοιμασία των θεμάτων δεν όφειλαν να έρθουν σε επαφή με ΜΚΟ (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις).

Στις 19 Δεκεμβρίου 2021 διέρρευσαν στον Τύπο αποσπάσματα από την εσωτερική έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη που στάλθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών. Η Ανεξάρτητη Αρχή πραγματοποίησε αυτοψία κατά τις δεύτερες εξετάσεις και διαπίστωσε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:⁸ Δεν υφίσταται ζήτημα αξιοπιστίας της όλης διαδικασίας, καθώς ακολουθείται πιστά η αυστηρότητα των ασφαλιστικών δικλίδων που εφαρμόζονται στις πανελλαδικές εξετάσεις. Αυτή τη φορά, αφενός αποφεύχθηκαν αστοχίες της προηγούμενης εξέτασης (που είχε εντοπίσει η Αρχή και περιέλαβε στην τότε έκθεση αυτοψίας της), αφετέρου εφαρμόστηκε το μεγαλύτερο μέρος των προτάσεων βελτίωσης της όλης διαδικασίας. Συγκεκριμένα, δεν παρατηρήθηκαν μεγάλες καθυστερήσεις στην αποστολή των θεμάτων, ούτε υπήρξε αναντιστοιχία μεταξύ τετραδίων ερωτήσεων και τετραδίων απαντήσεων, όπως συνέβη τον περασμένο Μάιο. Και στις δύο γραπτές δοκιμασίες, ωστόσο, υπήρξαν αρκετές περιπτώσεις έντονου άγχους και πανικού μεταξύ των υποψηφίων, καθώς επιβαρύνθηκαν από την πολύωρη διαδικασία και τις συχνά δυσνόητες οδηγίες. Ακόμη, η Αρχή διαπίστωσε δύσκολα θέματα, μακροσκελή ερωτήματα, αρκετά διαφορετικούς τύπους ερωτημάτων και πολύπλοκες διευκρινίσεις. Τέλος, ενόψει των επόμενων εξετάσεων, πρότεινε την επανεκτίμηση του επιπέδου δυσκολίας της εξεταζόμενης ύλης, με παράλληλη απλοποίηση της γλώσσας στη διατύπωση, καθώς και με τυποποίηση των ερωταπαντήσεων, π.χ. δίνοντας έμφαση στις κλειστές απαντήσεις και σε ερωτήματα πολλαπλής επιλογής (multiple choice).

Οι επόμενες εξετάσεις πρόκειται να πραγματοποιηθούν στις 8 Μαΐου 2022. Οι αιτήσεις συμμετοχής υποβλήθηκαν ηλεκτρονικά στη σχετική [πλατφόρμα](#) στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών το διάστημα από 10 Ιανουαρίου έως 11 Μαρτίου 2022.⁹

1.2 Συνολική αξιολόγηση και προφορική συνέντευξη

Σύμφωνα με την αρχική πρόβλεψη στον Ν.4735/2020, τα τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης καθώς και η δυνατότητα συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας εξετάζονταν σε προφορική

⁷ Η ημερίδα [ΝΕΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΑΛΛΟΓΕΝΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ \(Ν. 4735/2020\)](#) πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 13 Δεκεμβρίου 2021 υβριδικά (δια ζώσης και διαδικτυακά).

⁸ Τα σημεία από τα πορίσματα του Συνηγόρου του Πολίτη έχουν συγκεντρωθεί από το δημοσίευμα [Συνήγορος του Πολίτη: Οι εξετάσεις ιθαγένειας χρειάζονται αλλαγές](#) στο [sofokleousin.gr](#)

⁹ Βλ. ανακοίνωση Generation 2.0 RED [Πιστοποιητικό Επάρκειας Γνώσεων για την Πολιτογράφηση \(ΠΕΓΠ\): Ξεκίνησαν οι αιτήσεις για τις εξετάσεις Μαΐου 2022.](#)

συνέντευξη από τριμελή Επιτροπή Πολιτογράφησης.¹⁰ Οι πρώτες συνεντεύξεις άρχισαν να διενεργούνται μετά την έκδοση της σχετικής εγκυκλίου στις 18 Οκτωβρίου 2021 και συνεχίστηκαν μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου, οπότε επήλθαν νέες τροποποιήσεις στον Κώδικα Ιθαγένειας. Οι συνεντεύξεις αυτές ήταν σύντομης διάρκειας, αφού τα τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης του/της εκάστοτε αιτούντα/σας είχαν εξεταστεί εκ των προτέρων από τις Επιτροπές μέσω των προσκομιζόμενων εγγράφων. Επομένως, οι ερωτήσεις των Επιτροπών είχαν να κάνουν κυρίως με βασικές γνώσεις του πολιτικού γίνεσθαι της χώρας. Από μαρτυρίες εξεταζόμενων που κλήθηκαν σε συνέντευξη κατά το ανωτέρω διάστημα, ενδεικτικά παρουσιάζονται εδώ ορισμένες ερωτήσεις: *Ποιος/α είναι Πρόεδρος της Δημοκρατίας; Ποιος είναι Πρωθυπουργός; Ποιος είναι Υπουργός Υγείας; Ποιος είναι Πρόεδρος της Ελληνικής Λύσης; Ποιος είναι Γενικός Γραμματέας του ΚΚΕ; Αναφέρετε χώρες συμμάχους της Ελλάδας. Αναφέρετε χώρες αντιπάλους της Ελλάδας. Ποιες αρμοδιότητες έχει ο Δήμος; Ποιες υπηρεσίες παρέχει το ληξιαρχείο; Τι συμβαίνει αυτή τη στιγμή στην πολιτική επικαιρότητα;* (εκείνο το διάστημα στην επικαιρότητα ήταν η απώλεια της Φώφης Γεννηματά και οι εκλογές για νέο πρόεδρο του ΚΙΝΑΛ).¹¹

Στις 16 Δεκεμβρίου τέθηκε σε ισχύ ο Ν.4873/2021. Με τον νόμο αυτόν καταργήθηκε το στάδιο της προφορικής συνέντευξης και συνεπακόλουθα διαγράφηκε από τις ουσιαστικές προϋποθέσεις η δυνατότητα συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας. Η συνολική αξιολόγηση του φακέλου θα διενεργείται πλέον μόνο μέσω της εξέτασης των δικαιολογητικών εγγράφων που θεωρούνται τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.¹² Εφεξής, οι αιτούντες καλούνται σε συνέντευξη από τις τριμελείς Επιτροπές μόνο σε περίπτωση αμφιβολιών σχετικά με τις προϋποθέσεις των οικονομικών ή κοινωνικών κριτηρίων. Προς εφαρμογή της νομοθετικής διάταξης, ακολούθησε η έκδοση της Απόφασης του Γενικού Γραμματέα Ιθαγένειας σχετικά με την τροποποίηση της προηγούμενης απόφασης για τον τρόπο διεξαγωγής της προφορικής συνέντευξης.

Επιπρόσθετα, επήλθαν μικρές μεταβολές όσον αφορά το **ελάχιστο επαρκές εισόδημα**, το οποίο αποτελεί το κύριο τεκμήριο οικονομικής ένταξης, όπως προβλέφθηκε για πρώτη φορά στην [υπουργική απόφαση](#) του Απριλίου 2021:

α) Με τον Ν. 4873/2021 ορίστηκε ότι για τις αιτήσεις πολιτογράφησης που υποβλήθηκαν πριν την 1η Απριλίου 2021, οπότε τέθηκε σε ισχύ το νέο σύστημα, «η χρονική περίοδος, για την οποία διακριβώνεται η ύπαρξη κριτηρίων οικονομικής και κοινωνικής ένταξης του αιτούντος, είναι εκείνη πριν από τη λήψη του πιστοποιητικού επάρκειας γνώσεων για πολιτογράφηση (Π.Ε.Γ.Π.)». Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι για τις παλαιές εκκρεμείς αιτήσεις ο χρόνος εξέτασης της ύπαρξης επαρκούς εισοδήματος δεν ανάγεται στα έτη πριν την αίτηση πολιτογράφησης, όπως ισχύει γενικά, αλλά στα έτη πριν τη λήψη του ΠΕΓΠ. Πχ. αιτούσα που έχει καταθέσει για πολιτογράφηση το 2018 και έπρεπε να αποδείξει 5 έτη επαρκούς εισοδήματος –οποιαδήποτε 5 έτη μέσα στα 7 συνεχούς νόμιμης διαμονής πριν την αίτηση– βάσει του νέου νόμου θα πρέπει να αποδείξει 5 έτη επαρκούς εισοδήματος από τη στιγμή που έλαβε το ΠΕΓΠ και πίσω. Αν υποθετικά δώσει εξετάσεις και επιτύχει μελλοντικά τον Μάιο του 2023, τότε η επταετία ορίζεται ως εξής: 2022, 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016.

β) Στη σχετική [εγκύκλιο](#) αναρτήθηκαν εκ νέου οι πίνακες με το ύψος του επαρκούς εισοδήματος ανά έτος και ανά άτομο, μόνο του ή με ένα ή περισσότερα εξαρτώμενα μέλη.¹³ Επίσης, συγκεκριμενοποιήθηκαν τα άτομα της οικογένειας που θεωρούνται εξαρτώμενα μέλη με βάση αν

¹⁰ Βλ. περισσότερα στη σχετική ενότητα της [αναφοράς Αυγούστου – Νοεμβρίου 2021](#).

¹¹ Οι ερωτήσεις αυτές συγκεντρώθηκαν από δύο εξυπηρετούμενους/ες του τμήματος Νομικής Συμβουλευτικής του Generation 2.0 RED, που κλήθηκαν σε συνέντευξη στις Διευθύνσεις Ιθαγένειας Πειραιά, Νοτίου Τομέα Αττικής, Νήσων και Βορείου Τομέα Αττικής. Έχουν ομαδοποιηθεί και καταγραφεί με τυχαία σειρά.

¹² Στο Παράρτημα 2 μπορείτε να διαβάσετε τις λίστες με τα ενδεικτικά παραδείγματα εγγράφων που θεωρούνται τεκμήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης, όπως έχουν καταγραφεί στις τελευταίες εγκυκλίους.

¹³ Στο Παράρτημα 3 μπορείτε να δείτε τους ισχύοντες πίνακες για τα έτη από το 2007 έως και το 2021. Το ατομικό εισόδημα είναι 7.500 ευρώ και για τα έτη 2012-2018 κυμαίνεται στις 6.500 ευρώ λόγω χαμηλότερου κατώτατου μισθού εκείνη την περίοδο.

έχουν ή όχι τα ίδια ατομικά εισοδήματα, όπως και ποια λοιπά εισοδήματα που παρουσιάζονται στη φορολογική δήλωση μπορούν να συνυπολογιστούν. Τέλος, ορίστηκε ότι για τα άτομα με πιστοποιημένη αναπηρία άνω του 67% ορίζεται ως ελάχιστο επαρκές εισόδημα το ποσό των 5.500 ευρώ το έτος.

Τόσο λόγω της κατάργησης της προφορικής συνέντευξης όσο και των διευκρινίσεων για το ελάχιστο επαρκές εισόδημα, από το διάστημα Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2021 υπήρξαν εισηγήσεις οι οποίες δεν ήταν εναρμονισμένες με τις νέες μεταβολές. Σύμφωνα με τη Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας,¹⁴ έχει δοθεί η οδηγία να επανεξεταστούν οπωσδήποτε οι εισηγήσεις από τις συνεντεύξεις που διενεργήθηκαν έως τις 16 Δεκεμβρίου. Τους πρώτους μήνες εφαρμογής του νέου συστήματος, οι φάκελοι που ήταν προς απόρριψη λόγω έλλειψης επαρκούς εισοδήματος κρατούνταν σε εκκρεμότητα από τη διοίκηση, μήπως υπάρξουν περαιτέρω αλλαγές στο ύψος του εισοδήματος και στα λοιπά κριτήρια. Σύμφωνα με τις συνεχόμενες μαρτυρίες αιτούντων, τον Μάρτιο του 2022 ξεκίνησαν να εκδίδονται πολλές απορριπτικές αποφάσεις λόγω χαμηλών ή μηδενικών εισοδημάτων.

1.3 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών

Με το άρθρο 13 του Ν.4735/2020 (Α'197) συστάθηκε η Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας, με επιχειρησιακό στόχο την παροχή οδηγιών προς τις υφιστάμενες υπηρεσίες για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας για την ιθαγένεια, για την ταχεία διεκπεραίωση των υποθέσεων και την εξασφάλιση εύρυθμης και αποδοτικής λειτουργίας όλων των οργανικών μονάδων που υπάγονται στη ΓΓΙ. Η ανεπαρκής στελέχωση των υπηρεσιών ιθαγένειας είναι ένα πάγιο ζήτημα το οποίο επιβαρύνθηκε με την αναδιοργάνωσή τους.¹⁵ Σύμφωνα με τη Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας,¹⁶ η πλήρωση περαιτέρω θέσεων μέσω της διαδικασίας κινητικότητας δεν εξελίχθηκε όπως αναμενόταν, καθώς δεν υπήρξε ιδιαίτερη διαθεσιμότητα ή προθυμία δημοσίων υπαλλήλων για μετακίνησή τους στις Διευθύνσεις Ιθαγένειας.

1.4 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτημάτων

Ο ρυθμός διεκπεραίωσης των αιτημάτων για την ιθαγένεια είναι ένα διαχρονικό ζήτημα τόσο για τις υπηρεσίες ιθαγένειας όσο και για τους/τις αιτούντες/σες, εφόσον υπάρχουν πολλές εκκρεμότητες λόγω σοβαρών καθυστερήσεων. Υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών, στις 17/05/2021 οι συνολικές εκκρεμείς αιτήσεις πολιτογράφησης ήταν 32.943.¹⁷ Ο τεράστιος αυτός αριθμός αφορά όλες τις αιτήσεις που είχαν κατατεθεί έως και 31/03/2021 βάσει του προηγούμενου συστήματος. Βάσει των στοιχείων της Γενικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας τον Φεβρουάριο του 2022,¹⁸ οι εκκρεμείς αιτήσεις στις οποίες πρέπει να προσκομιστεί το ΠΕΓΠ, ή βεβαιώσεις φοίτησης ως απαλλαγή από αυτό, ανέρχονται σε 1.533 πανελλαδικά. Οι εκκρεμότητες αυτές έχουν αυξηθεί συγκριτικά με τον Ιούλιο του 2021, όταν υπολογίζονταν σε 1.358. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τη Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας, η επεξεργασία των στοιχείων αυτών θα ολοκληρωθεί τον Απρίλιο του 2022, οπότε και θα αναρτηθούν στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Ιθαγένειας.

¹⁴ Το Generation 2.0 RED είχε συνάντηση με τη Γενική Διευθύντρια Ιθαγένειας, Αικατερίνη Ουλή, στις 22.02.2022.

¹⁵ Βλ. την «[Έκθεση για τις Διευθύνσεις Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών](#)» του Generation 2.0 RED (Ιούλιος 2020).

¹⁶ Το Generation 2.0 RED είχε συνάντηση με τη Γενική Διευθύντρια Ιθαγένειας, Αικατερίνη Ουλή, στις 22.02.2022.

¹⁷ Για περισσότερα βλ. [αναφορά Απριλίου – Ιουλίου 2021](#).

¹⁸ Στο παράρτημα 4 μπορείτε να δείτε αναλυτικά τον πίνακα με τις εκκρεμότητες για την πολιτογράφηση αλλογενών πανελλαδικά, που μας κοινοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 22/02/2022.

1.5 Λοιπά ζητήματα

Κατά την τρέχουσα περίοδο, δύο είναι τα περαιτέρω ζητήματα προς καταγραφή: η λειτουργία του Συμβουλίου Ιθαγένειας και η τροποποίηση στις διατάξεις για αναστολή της αίτησης πολιτογράφησης λόγω ποινικών υποθέσεων.

Το Συμβούλιο Ιθαγένειας είναι αρμόδιο για την εξέταση των αντιρρήσεων από αιτούντες/σες κατά εισηγήσεων Επιτροπών Πολιτογράφησης καθώς και για υποθέσεις που του παραπέμπει ο Υπουργός για τη διατύπωση γνώμης επί της εισήγησης Επιτροπής Πολιτογράφησης. Με τον Ν.4735/2020 καταργήθηκε η δυνατότητα υποβολής αντιρρήσεων προς το Συμβούλιο Ιθαγένειας, από την 12η Οκτωβρίου 2020 και εξής, ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του νόμου. Σύμφωνα με ενημέρωση από τη Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας,¹⁹ το Συμβούλιο συνεχίζει να εξετάζει τις εκκρεμείς αντιρρήσεις που κατατέθηκαν για εισηγήσεις έως και 31/03/2021. Κατά την παρούσα περίοδο, εξετάζονται αντιρρήσεις του 2018.

Η παρ. 4 του άρθρου 31 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας όριζε ότι η διαδικασία εξέτασης της αίτησης πολιτογράφησης αναστέλλεται από εκκρεμείς ποινικές δίκες για αδικήματα που επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας ανώτερης του έτους, καθώς και για λοιπά αδικήματα, η καταδίκη για τα οποία συνιστά κώλυμα πολιτογράφησης. Με τον Ν. 4915/2022, για την αναστολή της διαδικασίας δεν προϋποτίθεται πλέον εκκρεμής ποινική δίκη αλλά αρκεί η ύπαρξη ποινικής δίωξης.

2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΕΝΙΑ

Η κτήση ιθαγένειας λόγω γέννησης και/ή φοίτησης σε ελληνικό σχολείο είναι η διαδικασία που αφορά τη δεύτερη γενιά ανθρώπων μεταναστευτικής καταγωγής, παιδιά δηλαδή που είτε γεννήθηκαν στην Ελλάδα από αλλοδαπούς γονείς είτε ανατράφηκαν εδώ. Η κτήση της ιθαγένειας γίνεται μέσω αίτησης και δήλωσης προς τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η πρώτη κατηγορία (άρθρο 1Α του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας) αφορά σε ανήλικα παιδιά που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και έχουν εγγραφεί στην Α΄ τάξη του Δημοτικού, ενώ ισχύουν αυστηρές προϋποθέσεις για το καθεστώς και τα έτη προηγούμενης νόμιμης διαμονής των γονέων τους στη χώρα. Η δεύτερη κατηγορία (άρθρο 1Β του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας) αφορά τα ανήλικα παιδιά και τα νεαρά άτομα που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς 9 τάξεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ελληνικό σχολείο, ή 6 τάξεις δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ή έχουν απολυτήριο ελληνικού Λυκείου και πτυχίο ελληνικού ΤΕΙ ή ΑΕΙ.

Με τον πρόσφατο Ν.4735/2020 επήλθαν αλλαγές σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της ΓΓΙ. Με σκοπό την αποσυμφόρηση των υπηρεσιών και τη γρηγορότερη εξέταση των αιτήσεων της δεύτερης γενιάς στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, συστάθηκαν νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας σε Αττική και Κεντρική Μακεδονία. Σε συνέχεια της διάταξης αυτής, από τον Οκτώβριο του 2020 και εξής, οι υπάρχουσες Διευθύνσεις Ιθαγένειας που υπάγονται στις δύο αυτές Περιφέρειες εξετάζουν μόνο αιτήσεις πολιτογράφησης και έπαψαν να έχουν την αρμοδιότητα εξέτασης και έκδοσης αποφάσεων βάσει των άρθρων 1Α και 1Β. Την αποκλειστική αρμοδιότητα των αιτήσεων αυτών, τόσο των εκκρεμών όσο και των νέων, έχουν οι δύο νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας.

2.1 Κεντρική διοικητική οργάνωση και στελέχωση υπηρεσιών

Οι δύο νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας λειτουργούν, έχοντας πλέον στελεχωθεί με υπαλλήλους. Ειδικότερα, σχετικά με την πλήρη και επαρκή στελέχωση της Περιφερειακής Διεύθυνσης

¹⁹ Το Generation 2.0 RED είχε συνάντηση με τη Γενική Διευθύντρια Ιθαγένειας, Αικατερίνη Ουλή, στις 22.02.2022.

Αττικής, η διαδικασία μέσω του Β' κύκλου κινητικότητας δημοσίων υπαλλήλων για το 2021 δεν επέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε πλήρωση περαιτέρω θέσεων.

2.2 Ρυθμός διεκπεραίωσης αιτήσεων

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Γενικής Διεύθυνσης Ιθαγένειας,²⁰ οι εκκρεμότητες πανελλαδικά στις αιτήσεις λόγω γέννησης και/ή φοίτησης (άρθρα 1Α και 1Β του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας) υπολογίζονται σε 18.412. Από αυτές 7.771 αφορούν σε αιτήσεις βάσει του άρθρου 1Α και οι 10.641 αφορούν στο άρθρο 1Β. Από τα προηγούμενα στοιχεία που παρουσιάστηκαν στην [αναφορά Απριλίου – Ιουλίου 2021](#) προκύπτει ότι οι εκκρεμότητες έχουν αυξηθεί: 1.016 αιτήσεις περισσότερες σε σχέση με τον Ιούλιο του 2021, που ο συνολικός αριθμός ανερχόταν σε 17.396 (7.653 για το άρθρο 1Α και 9.833 για το άρθρο 1Β). Από τα επιμέρους αριθμητικά στοιχεία προκύπτει ότι η αύξηση παρατηρείται κυρίως λόγω των εκκρεμοτήτων της Περιφερειακής Διεύθυνσης Αττικής, αφού τον Ιούλιο του 2021 ήταν 10.874, ενώ τον Φεβρουάριο του 2022 έφτασαν στις 11.804 αιτήσεις. Όσον αφορά την άλλη νέα Περιφερειακή Διεύθυνση Ιθαγένειας της Κεντρικής Μακεδονίας, οι εκκρεμότητες εμφανίζονται σταθερές στις δύο περιόδους, ανερχόμενες σε 5.262 και 5.273 αντίστοιχα.

Όπως μας ενημέρωσε η Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας,²¹ το προηγούμενο διάστημα η ηλεκτρονική μετάπτωση των φακέλων στις δύο νέες υπηρεσίες δεν κατέστη εφικτή, καθώς ο κάθε φάκελος χρειαζόταν εξατομικευμένο διαβιβαστικό έγγραφο. Ως εκ τούτου, άργησε η ολοκλήρωση της μεταφοράς. Τόσο στην Αττική όσο και στη Θεσσαλονίκη, τον Φεβρουάριο του 2022 ολοκλήρωναν την εξέταση των φακέλων του 2017 και ξεκινούσαν με αυτούς του 2018. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, ο ρυθμός διεκπεραίωσης στις δύο νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις αναμένεται να είναι η έκδοση 300 αποφάσεων ανά μήνα.

2.3 Λοιπά ζητήματα

Με τον Ν.4915/2022 στην παρ. 4 του άρθρου 1Β, όπου προβλέπεται η απόρριψη της αίτησης εάν συντρέχει ποινικό κώλυμα ή λόγοι δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας, προστέθηκε στους λόγους απόρριψης και ο περιορισμός σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων.

Η παρ. 4 του άρθρου 31 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας όριζε ότι η διαδικασία εξέτασης της αίτησης λόγω φοίτησης αναστέλλεται από εκκρεμείς ποινικές δίκες για αδικήματα που επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας ανώτερης του έτους. Με τον Ν. 4915/2022, για την αναστολή της διαδικασίας δεν προϋποτίθεται πλέον εκκρεμής ποινική δίκη αλλά αρκεί η ύπαρξη ποινικής δίωξης. Επίσης, ο περιορισμός σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων προστέθηκε και στους λόγους αναστολής.

²⁰ Στο παράρτημα 5 μπορείτε να δείτε τον πίνακα με τα στοιχεία ανά υπηρεσία, που μας κοινοποιήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 22/02/2022.

²¹ Το Generation 2.0 RED είχε συνάντηση με τη Γενική Διευθύντρια Ιθαγένειας, Αικατερίνη Ουλή, στις 22/02/2022.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσω του έργου «Η Ιθαγένεια στην πράξη» γενικότερα, και ειδικότερα με τη δράση «Καταγραφή και ανάδειξη ζητημάτων στη διοικητική διαδικασία απόδοσης ιθαγένειας», σκοπός μας είναι να δοθούν τεκμηριωμένες απαντήσεις στο ερώτημα κατά πόσο οι διατάξεις του Ν.4735/2020 είναι σε θέση να επιταχύνουν τις διαδικασίες απόδοσης ιθαγένειας και να καταστήσουν πιο αξιοκρατικό το σύστημα της πολιτογράφησης. Στόχος είναι σταδιακά να προκύψουν προτάσεις για την άρση των εμποδίων που έχουν εντοπιστεί· κι αυτό, προς όφελος τόσο της δημόσιας διοίκησης όσο και των δικαιούχων για τη δίκαιη και αποτελεσματική πρόσβαση στην ιδιότητα του πολίτη.

Κατά την παρούσα περίοδο έχει περάσει ενάμισι έτος από την ψήφιση του Ν. 4735/2020 και τη σύσταση των δύο νέων Περιφερειακών Διευθύνσεων Ιθαγένειας, ενώ κλείνει ένα έτος από τη θέση σε ισχύ του νέου συστήματος πολιτογράφησης. Το διάστημα αυτό θεωρείται πλέον ικανό για να εξαχθούν με ασφάλεια τα πρώτα συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητα των τροποποιήσεων αυτών και για το αν κατά πόσο είναι δίκαιες αυτές οι διατάξεις για τους δικαιούχους.

Ως προς τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση

Όσον αφορά τις γραπτές εξετάσεις και συγκεκριμένα την Τράπεζα Θεμάτων, όπως αναλυτικά αναφέρθηκε στην [αναφορά Απριλίου – Ιουλίου 2021](#), πρόκειται για θέματα κατά κύριο λόγο δύσκολα που οδηγούν σε μια στείρα απομνημόνευση εγκυκλοπαιδικού τύπου και δεν αντικατοπτρίζουν ούτε εξετάζουν την ένταξη των εξεταζόμενων στην ελληνική κοινωνία.²² Η δυσκολία τους αποδείχθηκε και στην πράξη, αν κρίνουμε από τα αποτελέσματα στις δεύτερες εξετάσεις του Νοεμβρίου 2021, όπου μόνο το 47% έλαβε το ΠΕΓΠ, δηλαδή λιγότερες από τις μισές συμμετοχές. Με βάση τα δεδομένα αυτά αλλά και τις παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη που ήρθαν στο φως της δημοσιότητας, η ανάγκη αναθεώρησης του περιεχομένου της Τράπεζας κρίνεται επιτακτική.

Σχετικά με τις τροποποιήσεις του Ν.4873/2021, η κατάργηση της προφορικής συνέντευξης είναι επί της αρχής θετική όσον αφορά την απλούστευση και την ταχύτητα της διαδικασίας, αφού αυτή μειώνεται κατά ένα στάδιο.²³ Τα κριτήρια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να εξετάζονται ενδελεχώς κι εξαντλητικά από τις Διευθύνσεις Ιθαγένειας μέσω των εγγράφων που προσκομίζονται, προκειμένου να μην υπάρχουν αδικίες κατά την εισήγηση για την απόφαση πολιτογράφησης. Αντίθετα, η κατάργηση της ουσιαστικής προϋπόθεσης περί δυνατότητας συμμετοχής στην πολιτική ζωή της χώρας δεν βρίσκεται σημειολογικά σε σωστή κατεύθυνση, αφού το επίδικο κατά την απόκτηση της ιθαγένειας είναι η ιδιότητα του πολίτη. Επομένως, η ουσιαστική αυτή προϋπόθεση πρέπει να επανέλθει ρητώς στον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας και να διευκρινιστεί (π.χ. με διοικητική πράξη) ότι αυτή διακριβώνεται επαρκώς μέσω των γραπτών εξετάσεων στην κατηγορία των πολιτικών θεσμών.

Το ελάχιστο επαρκές εισόδημα, παρά τις όποιες μικρές τροποποιήσεις ή διευκρινίσεις της τελευταίας εγκυκλίου, παραμένει το μεγαλύτερο «αγκάθι» του νέου συστήματος. Όπως επανειλημμένα έχουμε τονίσει, η προϋπόθεση αυτή παραγνωρίζει τις δυσχερείς οικονομικές συνθήκες, την εκτεταμένη ανεργία και την απορρύθμιση της αγοράς εργασίας ήδη από την προηγούμενη δεκαετία. Το γεγονός

---

²² Βλ. «[Η Τράπεζα Θεμάτων στην πολιτογράφηση: μια κριτική αποτίμηση](#)» Μιχάλης Σωτηρόπουλος, Διδάσκων στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης του ΔΠΘ και μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Επιστημών, ΕΚΠΑ, και Έλενα Ψυλλάκου, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Κοινωνική Θεωρία και Επικοινωνία, ΕΚΚΕ. Η έκθεση δημοσιεύθηκε ως μέρος του έργου «Η Ιθαγένεια στην πράξη» στις 14/05/2021.

²³ Βλ. σχετικό σχόλιο Generation 2.0 RED κατά τη διαδικασία συζήτησης και ψήφισης του Ν. 4735/2020 στη Βουλή στο κείμενο [Η πολιτογράφηση μετατρέπεται σε “προνόμιο” για λίγους.](#)

ότι εφαρμόστηκε αναδρομικά και για όλες τις εκκρεμείς αιτήσεις των προηγούμενων ετών πλήττει την ασφάλεια δικαίου ως προς αυτές επίσης. Πρόσφατα, οι παραπάνω προβληματισμοί δεν έμειναν μόνο στη θεωρία αλλά έγιναν πράξη. Η εικόνα του τελευταίου μήνα, μετά από συνεχείς μαρτυρίες πολιτών τρίτων χωρών, δείχνει ότι πλέον εκδίδονται σωρηδόν απορριπτικές αποφάσεις λόγω έλλειψης επαρκούς εισοδήματος, με την πλειονότητα των αιτούντων να αποστερείται πλέον το δικαίωμα κτήσης ιθαγένειας. Ως εκ τούτου, η κατάργηση αυτής της ιδιαίτερα σκληρής και παράλογης προϋπόθεσης είναι ουσιώδης για τη διασφάλιση μιας δίκαιης διαδικασίας πολιτογράφησης.

Σε κάθε περίπτωση, οι συνεχείς αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο –και συνεπακόλουθα στις αντίστοιχες διοικητικές πράξεις– δημιούργησαν σύγχυση στις αρμόδιες υπηρεσίες, ένα μπρος πίσω στην εξέταση των φακέλων και συνέτειναν στην αύξηση των ήδη τεράστιων καθυστερήσεων. Οπότε έως ώρας, το νέο σύστημα κάθε άλλο παρά επιταχύνει τη διαδικασία, παρότι αυτός ήταν ένας από τους πρωταρχικούς στόχους του νομοθέτη του Ν.4735/2020.

Ως προς τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας για τη δεύτερη γενιά

Η μη έγκαιρη λειτουργία της νέας Περιφερειακής Διεύθυνσης Ιθαγένειας Αττικής προκάλεσε περαιτέρω συσσώρευση αιτήσεων προς διεκπεραίωση κτήσης ιθαγένειας βάσει των άρθρων 1Α και 1Β. Χρειάστηκε να περάσει σχεδόν ένας χρόνος από τη σύστασή της, προκειμένου η νέα υπηρεσία να αρχίσει να λειτουργεί κανονικά τον Σεπτέμβριο του 2021. Σύμφωνα με τα αριθμητικά στοιχεία, οι δύο νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας σε Αττική και Κεντρική Μακεδονία προς το παρόν δεν εκπληρώνουν τον σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκαν, δηλαδή να μειώσουν τον χρόνο διεκπεραίωσης των αιτήσεων της δεύτερης γενιάς. Ίσα ίσα, μάλιστα, στην Αττική παρατηρείται αύξηση, με 1.000 εκκρεμείς αιτήσεις περισσότερες τον Φεβρουάριο του 2022 σε σύγκριση με τον Ιούλιο του 2021, ενώ στη Θεσσαλονίκη ο αριθμός των εκκρεμοτήτων παραμένει σταθερός. Σαν αποτέλεσμα, η αναμονή για την έκδοση απόφασης για τα παιδιά και τους νέους δεύτερης γενιάς έχει ξεπεράσει πλέον τα 4 χρόνια στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα.

Τέλος, με τον Ν.4915/2022 καταγράφηκαν δύο αλλαγές: α) η προσθήκη του περιορισμού σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων στους ήδη ισχύοντες λόγους δημόσιας τάξης/εθνικής ασφάλειας για απόρριψη ή αναστολή της αίτησης και β) ότι αρκεί πλέον μόνο η ποινική δίωξη και δεν χρειάζεται να υπάρχει εκκρεμής δίκη για την αναστολή των αιτήσεων λόγω ποινικού κωλύματος. Αυτές οι δύο διατάξεις συνομολογούν σε μια γενικότερη τάση αυστηροποίησης του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας. Ειδικότερα, η αναστολή της αίτησης ήδη από την ποινική δίωξη και δη σε ανήλικους οδηγεί ένα βήμα πιο πίσω τον σεβασμό στο τεκμήριο της αθωότητας.

Νομοθεσία – Διοικητικές Πράξεις

❖ Απρίλιος – Ιούλιος 2021

Άρθρο 52 του Ν.4795/2021(ΦΕΚ Α 62/17.4.2021): απαλλαγή από την υποχρέωση απόκτησης Π.Ε.Γ.Π. – Τροποποίηση της παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 3284/2004.

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμ. 28881/13.04.2021](#): ορισμός της διαδικασίας των εξετάσεων για το ΠΕΓΠ.

Απόφαση ΥΠΕΣ [υπ' αριθμ. 29845/16.04.2021](#): ορισμός τεκμηρίων οικονομικής και κοινωνικής ένταξης.

❖ Αύγουστος – Νοέμβριος 2021

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 64871/07.09.2021](#): ορισμός διεξαγωγής της προφορικής συνέντευξης.

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 71728/04.10.2021](#): ορισμός διεξαγωγής των εξετάσεων του ΠΕΓΠ.

Εγκύκλιος ΓΓΙ [υπ' αριθμόν 715/18.10.2021](#): ορισμός λεπτομερειών εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 4735/2020.

❖ Δεκέμβριος 2021 – Μάρτιος 2022

[Ν.4873/2021](#)(ΦΕΚ 248/Α/16-12-2021) άρθρα 36-39: τροποποιήσεις στη διαδικασία πολιτογράφησης.

[Ν.4915/2022](#)(ΦΕΚ 63/Α/24-3-2022) άρθρα 34-36: μεταβολές για αναστολή και την απόρριψη αιτήσεων σε περίπτωση ύπαρξης ποινικών κωλυμάτων.

Απόφαση ΓΓΙ [υπ' αρ. 738/7-1-2022](#): καθορισμός του τρόπου διεξαγωγής της προφορικής συνέντευξης.

Εγκύκλιος ΓΓΙ [υπ' αρ. 81/4-2-2022](#): τροποποίηση διατάξεων για την πολιτογράφηση.

Εγκύκλιος ΓΓΙ [υπ' αρ. 207/28-3-2022 εγκύκλιος](#): παροχή οδηγιών σχετικά με την ισχύ των αδειών διαμονής κατά τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας με κάθε νομική βάση κτήσης.

Το σύνολο των κανονιστικών πράξεων του ΥΠΕΣ [εδώ](#).

Ιστοσελίδες

[Ανοιχτή Διακυβέρνηση](#)

[Βουλή των Ελλήνων](#)

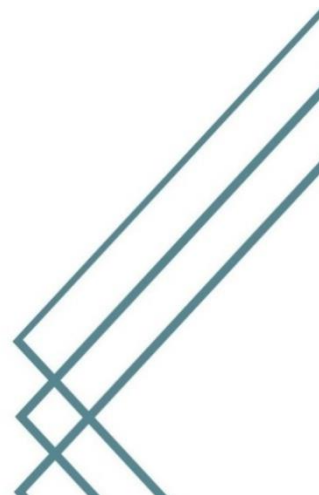
[Διαύγεια](#)

[Εθνικό Τυπογραφείο](#)

[Υπουργείο Εσωτερικών](#)

[Generation 2.0 for Rights, Equality & Diversity](#)

[Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου](#)

VI. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

ΜΗΝΑΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΤΥΧΙΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ
ΜΑΙΟΣ	2.422	2.180	1.463	73,4%
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	6.418 (5.070 με εκκρεμή φάκελο)	5.640 (4.460 με εκκρεμή φάκελο)	2.661 (2.050 με εκκρεμή φάκελο)	47,18%

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΛΙΣΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Τεκμήρια οικονομικής ένταξης	Τεκμήρια κοινωνικής ένταξης
<ul style="list-style-type: none"> Φορολογικές δηλώσεις. <p>Συνοδευτικά μπορεί επιπλέον να υποβάλει και κάποιο/α από τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> Βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας Βεβαίωση ασφαλιστικού φορέα για το διάστημα εργασίας του/της Ιδιωτική σύμβαση εργασίας Κατάσταση οικονομικών στοιχείων από επιχειρηματική δραστηριότητα (Ε3) Δήλωση στοιχείων ακινήτου (Ε9) Βεβαιώσεις από Τράπεζα κατοχής ενεργού τραπεζικού λογαριασμού. 	<ul style="list-style-type: none"> Ληξιαρχική πράξη γάμου με Έλληνα/νίδα πολίτη Ληξιαρχικές πράξεις γέννησης τέκνων που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα Βεβαίωση φοίτησης ιδίου ή τέκνου του/της σε ελληνικό σχολείο ή σε ελληνικές δομές προσχολικής αγωγής στη χώρα Λογαριασμοί οργανισμών κοινής ωφέλειας καθώς και σταθερής τηλεφωνίας στο όνομά του/της Αντίγραφο υποβληθείσας δήλωσης πληροφοριακών στοιχείων μίσθωσης ακινήτου (ΑΑΔΕ) Βεβαιώσεις πιστοποίησης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης από αρμόδιους φορείς Βεβαιώσεις συμμετοχής σε κοινωφελείς δραστηριότητες και εθελοντικές δράσεις Αποδεικτικά συνεχούς διαμονής από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης έως και την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΠΑΡΚΟΥΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΕΠΑΡΚΕΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΑΝΑ ΕΤΟΣ

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΧΩΡΙΣ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	7500€	7500€	7500€	7500€	7500€	6500€	6500€	6500€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ ΕΝΑ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΟ ΜΕΛΟΣ	8250€	8250€	8250€	8250€	8250€	7150€	7150€	7150€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 2 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	9000€	9000€	9000€	9000€	9000€	7800€	7800€	7800€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 3 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	9750€	9750€	9750€	9750€	9750€	8450€	8450€	8450€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 4 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	10500€	10500€	10500€	10500€	10500€	9100€	9100€	9100€

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΧΩΡΙΣ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	6500€	6500€	6500€	6500€	7500€	7500€	7500€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ ΕΝΑ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΟ ΜΕΛΟΣ	7150€	7150€	7150€	7150€	8250€	8250€	8250€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 2 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	7800€	7800€	7800€	7800€	9000€	9000€	9000€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 3 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	8450€	8450€	8450€	8450€	9750€	9750€	9750€
ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΣ ΜΕ 4 ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	9100€	9100€	9100€	9100€	10500€	10500€	10500€

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4: : ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ (ΝΕΕΣ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ-ΠΕΓΠ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΛΟΓΩ ΦΟΙΤΗΣΗΣ)
ΑΘΗΝΩΝ	320
ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ-ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	194
ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	159
ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ, ΠΕΙΡΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ	323
Α΄ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	181
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ	17
ΗΠΕΙΡΟΥ-ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	30
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	109
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ-ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ	116
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	20
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	41
ΚΡΗΤΗΣ	23
ΣΥΝΟΛΟ	1533

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5: ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΕΝΙΑΣ (ΑΡ. 1Α ΚΑΙ 1Β)

Υπηρεσία	1Α	1Β	Σύνολο
ΔΙ ΑΤΤΙΚΗΣ	5.100	6.704	11.804
Β' ΚΕΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.102	3.171	5.273
ΔΙ ΠΕΛ/ΣΟΥ, ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ			
Έδρα (Πάτρα)	17	30	47
ΤΙ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	4	5	9
ΤΙ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	18	16	34
ΤΙ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	10	8	18
ΤΙ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	66	94	160
ΤΙ ΗΛΕΙΑΣ	42	49	91
ΤΙ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	37	51	88
ΤΙ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	24	27	51
ΤΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	11	20	31
ΤΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	17	24	41
ΤΙ ΛΕΥΚΑΔΑΣ		3	3
ΤΙ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	8	19	27
ΔΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ – ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ			
Έδρα (Λάρισα)	22	18	40
ΤΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	11	38	49
ΤΙ ΕΥΒΟΙΑΣ	25	45	70
ΤΙ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	2	2	4
ΤΙ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	12	19	31
ΤΙ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	3		3
ΤΙ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	13	18	31
ΔΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
Έδρα (Ρόδος)	51	48	99
ΤΙ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	61	80	141
ΔΙ ΚΡΗΤΗΣ			
Έδρα (Ηράκλειο)	20	28	48
ΤΙ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	5	3	8
ΤΙ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	5	9	14
ΤΙ ΧΑΝΙΩΝ	9	16	25
ΔΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
Έδρα (Μυτιλήνη)	15	29	44
ΤΙ ΣΑΜΟΥ	8	8	16
ΤΙ ΧΙΟΥ	12	6	18
ΔΙ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ			
Έδρα (Ιωάννινα)		4	4
ΤΙ ΑΡΤΑΣ	2	4	6
ΤΙ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1		1
ΤΙ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	12	3	15
ΤΙ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2	2	4
ΤΙ ΚΟΖΑΝΗΣ	2	4	6

ΤΙ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	6	8	14
ΤΙ ΦΛΩΡΙΝΑΣ		5	5
ΔΙ ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ			
Έδρα (Κομοτηνή)		1	1
ΤΙ ΔΡΑΜΑΣ		1	1
ΤΙ ΕΒΡΟΥ		6	6
ΤΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	16	11	27
ΤΙ ΞΑΝΘΗΣ		2	2
Σύνολο	7.771	10.641	18.412

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6: ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Υπουργείο Εσωτερικών

Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας
Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας
Κεντρική Διεύθυνση Ιθαγένειας

Γενικός Γραμματέας: ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Τμήμα Καθορισμού Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης Αλλογενών Αλλοδαπών
Τμήμα Πολιτογράφησης Ομογενών
Τμήμα Στατιστικών & Διαχείρισης ΟΠΣ Ιθαγένειας
Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης & Αρχείου

Περιφερειακές Διευθύνσεις Ιθαγένειας

Αττική

Διεύθυνση Ιθαγένειας Αττικής
Τμήμα Γέννησης/Φοίτησης Ανηλίκων
Τμήμα Φοίτησης Ανηλίκων/Ενηλίκων
Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης, Αρχείου & Στατιστικών Στοιχείων
Διεύθυνση Ιθαγένειας Αθηνών
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικού Τομέα & Δυτ. Αττικής
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Διεύθυνση Ιθαγένειας Βορείου Τομέα & Ανατ. Αττικής
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Διεύθυνση Ιθαγένειας Νοτίου Τομέα, Πειραιώς & Νήσων
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας

Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα

Διεύθυνση Ιθαγένειας Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας

Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Βοιωτίας
Τμήμα Ιθαγένειας Εύβοιας
Τμήμα Ιθαγένειας Ευρυτανίας
Τμήμα Ιθαγένειας Καρδίτσας
Τμήμα Ιθαγένειας Μαγνησίας
Τμήμα Ιθαγένειας Τρικάλων
Τμήμα Ιθαγένειας Φθιώτιδας
Τμήμα Ιθαγένειας Φωκίδος

Ήπειρος – Δυτική Μακεδονία

Διεύθυνση Ιθαγένειας Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Άρτας
Τμήμα Ιθαγένειας Θεσπρωτίας
Τμήμα Ιθαγένειας Πρέβεζας
Τμήμα Ιθαγένειας Κοζάνης
Τμήμα Ιθαγένειας Γρεβενών
Τμήμα Ιθαγένειας Καστοριάς
Τμήμα Ιθαγένειας Φλώρινας

Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα & Ιόνιο

Διεύθυνση Ιθαγένειας Πελοποννήσου, Δυτ. Ελλάδας & Ιονίου

Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Αιτωλοακαρνανίας
Τμήμα Ιθαγένειας Ηλείας
Τμήμα Ιθαγένειας Κορινθίας
Τμήμα Ιθαγένειας Αργολίδας
Τμήμα Ιθαγένειας Μεσσηνίας
Τμήμα Ιθαγένειας Λακωνίας
Τμήμα Ιθαγένειας Αρκαδίας
Τμήμα Ιθαγένειας Κέρκυρας
Τμήμα Ιθαγένειας Κεφαλληνίας
Τμήμα Ιθαγένειας Ζακύνθου
Τμήμα Ιθαγένειας Λευκάδας

Μακεδονία – Θράκη

Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας Α'

Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Ημαθίας
Τμήμα Ιθαγένειας Κιλκίς
Τμήμα Ιθαγένειας Πέλλας
Τμήμα Ιθαγένειας Πιερίας
Τμήμα Ιθαγένειας Σερρών
Τμήμα Ιθαγένειας Χαλκιδικής
Διεύθυνση Ιθαγένειας Κεντρικής Μακεδονίας Β'
Τμήμα Γέννησης/Φοίτησης Ανηλίκων
Τμήμα Φοίτησης Ανηλίκων/Ενηλίκων

Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης, Αρχείου & Στατιστικών Στοιχείων
Διεύθυνση Ιθαγένειας Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Δράμας
Τμήμα Ιθαγένειας Έβρου
Τμήμα Ιθαγένειας Καβάλας
Τμήμα Ιθαγένειας Ξάνθης

Αιγαίο

Διεύθυνση Ιθαγένειας Βορείου Αιγαίου
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Σάμου
Τμήμα Ιθαγένειας Χίου
Διεύθυνση Ιθαγένειας Νοτίου Αιγαίου
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Κυκλάδων

Κρήτη

Διεύθυνση Ιθαγένειας Κρήτης
Τμήμα Ιθαγένειας
Τμήμα Πολιτογράφησης
Τμήμα Γραμματείας
Τμήμα Ιθαγένειας Χανίων
Τμήμα Ιθαγένειας Ρεθύμνης
Τμήμα Ιθαγένειας Λασιθίου